

Yusuf Aleyhisselam

Mısır ahâlisine gönderilen peygamber. Yakub aleyhisselamın oğludur. Annesinin ismi Râhil'dir. İsrailoğullarından (Yakub aleyhisselamın neslinden) gönderilen ilk peygamberdir.

Küçük yaşta annesi vefat eden Yusuf aleyhisselamı ve küçük kardeşi Bünyâmin'i babaları olan Yakub aleyhisselam şefkâtle bakıp büyütüyordu. Çünkü onlar anne şefkatinden mahrum kalmışlardı. Annesinin vefatından sonra Yusuf aleyhisselam halasının yanında kaldı. Halasının vefatından sonra tekrar babasının yanına döndü. Yakub aleyhisselamın diğer hanımlarından olan Rabil, Şem'un, Lâvî, Yehûda, İsâhar, Zablun, Dân, Neftâli, Câd ve Âşir adlı oğulları Yusuf ve kardeşi Bünyamin'i babalarının daha çok sevmesini kıskanıyorlardı.

Yusuf aleyhisselam yedi veya on iki yaşlarında on bir yıldız, ay ve güneşin kendisine secde ettiklerini rüyâsında gördü. Bu rüyâsını babasına anlattı. Oğlu Yusuf'un anlattıklarını dinleyen Yakub aleyhisselam on bir yıldızın diğer oğulları güneşin kendisi, ayın da hanımı olduğu şeklinde tâbir etti. İleride hazret-i Yusuf'un büyük nîmetlere kavuşacağını ve ona peygamberlik verileceğini anladı. Bu rüyâyı duydukları takdirde kardeşlerinin kendisini daha çok kıskanacaklarını ve şeytanın vesvesesiyle ona bir kötülük yapabileceklerini düşünerek, rüyâsını kardeşlerine anlatmamasını hazret-i Yusuf'a söyledi.

Yakub aleyhisselamın oğlu hazret-i Yusuf'u kendilerinden daha çok sevmesi sebebiyle kıskançlıkları iyice artan diğer oğulları toplanıp aralarında konuştular. Yusuf'u babalarından uzaklaştırmaya karar verdiler. Bunun için de iki yol düşündüler. "Ya öldürürüz veya onu babamıza ulaşamayacağı bir yere bırakırız. Böylece babamızın sevgisini kendimize çekeriz." dediler.

İçlerinden biri (Rabil veya Yehûda); "Eğer benim sözümü tutarsanız, Yusuf'u öldürmeyin. Onu büyük bir kuyunun dibine bırakın ki, oraya uğrayan yolculardan biri çıkarıp başka bir yere götürür. Böylece Yusuf babamızdan uzaklaştırılmış olur." dedi. Diğerleri de bu görüşü benimseyip hazret-i Yusuf'u kuyuya atmaya karar verdiler.

Ertesi gün hep birlikte Yakub aleyhisselama giden oğulları koyunlarını otlatmak için kıra gideceklerini, kardeşleri Yusuf'u da çok sevdikleri için, yanlarında götürmek istediklerini söylediler. Kardeşlerinin Yusuf'a birşey yapacaklarından çekinen Yakub aleyhisselam: "Onu götürmeniz beni mahzûn eder. Siz ondan habersizken onu kurt yemesinden korkarım." dedi.

Oğulları babalarına karşı yemin ederek; "Biz kuvvetli bir toplulukken, onu kurt yerse âciz ve güçsüz kimseler olmuş oluruz." diyerek hîle ile hazret-i Yusuf'u babalarından aldılar. Yakub aleyhisselam oğullarının isrârı ve hazret-i Yusuf'un da onlarla gitmek istemesi karşısında takdire râzı oldu. Kardeşleri babalarından uzaklaşınca Yusuf'a eziyet etmeye başladılar. Bir müddet sonra atmaya kararlaştırdıkları kuyunun başına vardılar. Kardeşleri Yusuf aleyhisselamın elbiselerini soydular. İpe bağlayıp kuyuya sarkıttılar. Kuyunun yarısına kadar varınca da ipi kestiler. Yusuf aleyhisselam suyun içine düştüğü

sırada Őu duayı okudu: “Ey gâib olmayan Őâhit! Ey uzak olmayan Karîb! Ey Mağlup olmayan Gâlib! Beni bu musîbetten kurtar. Bunun için bana bir çıkış yolu nasip et!”

Yusuf aleyhisselam kuyuda dua edip Allahü teâlâyı zikretmeye başladı. Yusuf aleyhisselamın zikrini duyan melekler onun etrâfına toplanıp, teselli ettiler. Cebrâil aleyhisselam da gelip ona arkadaşlık etti.

Yusuf aleyhisselamın kardeşleri de, onun sırtından çıkardıkları gömleği kestikleri bir hayvanın kanına buladılar ve babaları Yakub aleyhisselama götürdüler. “Ey bizim babamız, hakîkten biz gittik. Yarış edecektik. Yusuf’u da eşyâlarımızın yanında bırakmıştık. Onu kurt yemiş.” dediler. Kesmiş oldukları hayvanın kanına buladıkları gömleği getirdiler. Yakub aleyhisselam onların yalan söylediklerini anlayarak; “Hayır nefisleriniz sizi aldatıp böyle bir işe sürüklemiş. Artık bana düşen sabr-ı cemildir. Sizin bu yaptıklarınız üzerine sabrımınla Allahü teâlâdan yardım isterim.” dedi. Yusuf aleyhisselamın kana bulanmış gömleğini yüzüne gözüne sürdü. Gömleđin hiç yırtılmamış olduğunu görüp; “O kurdun Yusuf’uma karşı Őefkati sizden fazlaymış. Vallâhi bugüne kadar bu kurt gibi yumuşak huylusunu görmedim. Oğlumu yemiş de, sırtındaki gömleğini bile yırtmamış.” dedi ve takdire râzı olup sabr-ı cemilin kendisi için en güzel yol olduğunu söyledi.

Yusuf aleyhisselam kuyuya atıldıktan bir müddet sonra Medyen’den gelip Mısır’a gitmekte olan bir kervan kuyunun yanında konakladı. Su almak için vazîfeli olan bir kişi kovasını kuyuya saldığı zaman Yusuf aleyhisselam kovaya sarıldı. Kova yukarı çekilince Yusuf aleyhisselam da kovayla berâber dışarıya çıktı. Kovayı çeken kişi güzel yüzlü bir çocuğun da kovanın ipine tutunup çıktığını görünce Őaşırdı. Onu yanına alıp, kâfiledekilere götürdü. Böylece Yusuf aleyhisselam kuyudan çıkıp kurtuldu. Bu sırada hazret-i Yusuf’u kuyuya atan kardeşlerinden biri ona yiyecek vermek üzere attıkları kuyunun yanına gelmişti. Onun kervancılar tarafından kuyudan çıkarılmış olduğunu görünce diğer kardeşlerine haber verdi. Kervancıların yanına gelen kardeşleri; “Bu bizim kölemizdi, kaçtı. İsterseniz onu satın alıp başka bir memlekete götürün.” dediler. Yusuf aleyhisselamı da; “Bizi yalancı çıkarma, seni öldürürüz.” diye korkuttular. Kervancılar paralarını mala yatırdıklarını, yanlarında bulunan birkaç dirhemi verebileceklerini söylediler. Asıl maksatları Yusuf aleyhisselamı satmak olmayıp, babalarından uzaklaştırmak olan kardeşleri, kervancıların verdiği birkaç dirheme râzı olup onu sattılar.

Kervancılar hazret-i Yusuf’u Mısır’a götürüp pazara çıkardılar. Birçok kimse onu satın almak isteyince fiyatı yükseldi. O sırada Mısır Azîzi, yâni Mâliye Nâzırı (Bakanı) olan Kıtîr (veya İzfîr) Yusuf aleyhisselamı kervancılardan çok yüksek bir fiyata satın aldı. Eve varınca da hanımına, ona iyi muâmele etmesini ileride kendilerine faydalı olabileceğini söyledi. Yusuf aleyhisselamı satın alan Mısır Azîzi’nin hanımı Zelihâ (veya Züleyha) idi ve çocukları olmamıştı. Bu yüzden Azîz, Yusuf aleyhisselamı evlâd edinmeyi düşündü. Yusuf aleyhisselam Azîz’in evinde gâyet rahattı. Azîz’in hanımı genç ve güzel bir kadındı. Azîz ise, innîn, yâni iktidarsız idi.

Yusuf aleyhisselam ise, akıllara durgunluk verecek derecede güzeldi. Yüzünde parlayan nübüvvet (peygamberlik) nûru herkesi hayran bırakırdı. Bu

hal Züleyhâ'nın ona âşık olmasına sebep oldu. Yusuf aleyhisselama karşı süslenip onu kendine çekmek için çalıştı. Fakat Yusuf aleyhisselam Allahü teâlânın yardımıyla ona hiç îtibâr etmedi. Züleyhâ sonunda kapıları kapadı ve ondan murâd almak istedi. Yusuf aleyhisselam: "Efendim (Kıtfir) iyi bakman için beni sana bıraktı. Bunun karşılığında onun haremine hıyânet etmekten Allah'a sığınırım." dedi.

Yusuf aleyhisselamın kendisine îtibâr etmediğini gören Züleyhâ ona iftirâ etti. Züleyhâ'nın Yusuf aleyhisselama yaptıkları bir müddet sonra Mısır ahâlisi tarafından duyuldu. Haber sarayda vazîfeli kimselerin hanımları tarafından da duyulunca, kadınlar: "Züleyhâ, Ken'anlı kölesi Yusuf'un nefsinden murâd almak istiyormuş. O gencin sevgisi onun yüreğine işlemiş, onu deli etmiş. Azîzin hanımı olduğu halde, Züleyhâ'nın bir köleye gönül vermesini açık bir hatâ olarak görüyoruz." dediler.

Züleyhâ Mısırlı kadınların kendisi hakkındaki sözlerini işitti. O kadınların da Yusuf aleyhisselamı görmesi için bir ziyâfet tertip etti. Kendisini ayıplayan kadınlarla berâber şehir eşrâfından kırk kadar hanımı dâvet etti. Onlar için bıçakla kesilerek yenecek yiyecekler de hazırlattı. Misâfirler gelip kendileri için hazırlanan yemekleri yemeye başladılar. Züleyhâ, başka bir odada bulunan Yusuf aleyhisselamın kadınlara görünmesini istedi.

Yusuf aleyhisselam Züleyhâ'dan çekindiği için, emrine karşı gelmeyip kadınlara göründü. Kadınlar Yusuf aleyhisselamı görünce cemâlinin heybetinden yüzünün güzelliğinden kendilerini unuttular. Meyve yerine hiç acı duymadan ellerini kestiler. Onun güzelliğini ve cemâlinin heybetini hiçbir insanda görmemişlerdi. Böylece, onun melek olmadığını bildikleri halde; "Bu bir melektir." demekten kendilerini alamadılar. Onların bu hâlini seyreden Züleyhâ; "İşte gördünüz mü? Siz benden daha çok kınanmaya, ayıplanmaya lâıksınız. Çünkü onu bir defâ görmekle kendinizi kaybedip ellerinizi kestiğinizin bile farkında olmadınız. Ben ise, uzun zamandır onunla birlikteyim. Fakat hiçbir vakit sizin bu hâlinize düşüp, hayranlığımın dolay kendimden geçmedim. Şimdi gördüğünüzü önceden görseydiniz, beni kınamazdınız." dedi.

Sonra da onlara; "Duyduğunuz gibi ben ondan bu iş için talepte bulundum. O ise, bu husustaki teklifimi kabul etmedi. Eğer ona emrettiğim şeyi yapmazsa muhakkak zindanlarda sürünür." dedi. Misâfir gelen kadınlar Yusuf aleyhisselamın etrâfına toplanıp; "Azîzin hanımının emrine karşı gelmen sana bir fayda getirmez." diye Züleyhâ'nın arzusuna uymaya teşvik ettiler. Yusuf aleyhisselam kadınların fuhşu güzel gösteren hileleri ve sözleri karşısında Allahü teâlâyâ sığınıp dua etti. Başına gelen bu musîbetten korunmasını niyâz etti:

"Ey Rabbim! Zindan bana bu (Mısırlı) kadınların beni dâvet ettikleri şeyden daha sevimlidir. Eğer sen onların hilelerini benden çevirmezsen (beni ismet üzere sâbit kılmak sûretiyle korumazsan, ben ihtiyârî olmayan tabî bir meyl ile) onlara meyleder, böylece sefihler zümresine dâhil olurum. Bunun üzerine Rabbi onun duasını kabul etti. Kadınların hilelerini, şerlerini ondan çevirdi. Çünkü O (Allahü teâlâ, kendine tazarrû ve ilticâ edenlerin dualarını) işitici ve (hallerini) bilicidir." (Yusuf sûresi: 33)

Züleyhâ'nın kocası Azîz, Yusuf aleyhisselamın yapılan soruşturma netîcesinde suçsuzluğunu anlamış olduğu için herhangi bir cezâ vermeye lüzum görmemişti. Fakat yayılan dedikoduları kesmek için ve Züleyhâ'nın baskılarına boyun eğerek Yusuf aleyhisselamın hapsedilmesine karar verdi. Böylece hazret-i Yusuf zindana atıldı. Uzun zaman zindanda kaldı. Zindanda ne kadar kaldığı kesin olarak bilinmemektedir.

Yusuf aleyhisselamla birlikte Mısır Firavununun ekmekçisi ve şerbetçisi de haphânede yediler. Yusuf aleyhisselam zindandayken hastaları ziyâret eder, geceleri dâimâ namaz kılar, Rabbini zikrederdi. Kendisine Allahü teâlâ rüya tâbiri ilmini öğretti. Yusuf aleyhisselam Firavun'un ekmekçisi ve şerbetçisinin görmüş oldukları rüyâyı tâbir etti. Birisi rüyâsında üzüm sıkıldığını, diğeri de başının üzerinde ekmek taşıdığını ve bu ekmekten kuşların yediğini görmüştü. Yusuf aleyhisselam rüyâsında üzüm sıkmanın serbest bırakılacağını, ekmek taşıyanın ise idâm edileceğini söyledi. O kimselerin rüyâları, yorumladığı gibi çıktı. Şerbetçi serbest bırakılıp eski vazîfesine döndü, ekmekçi de asıldı ve başının etini kuşlar yedi.

Yusuf aleyhisselam zindandayken Mısır hükümdarı bir rüyâ görmüştü. Dehşetle uykusundan uyanıp; "Ben rüyâmda yedi semiz ineğin yedi zayıf ineği yediğini ve yedi yeşil başak, yedi de kurumuş başak gördüm. Ey ileri gelenler, eğer rüyâ tâbiri biliyorsanız, bu rüyâmı yorumlayın." dedi. Onlar "Biz böyle rüyâların yorumunu bilmeyiz." dediler. Bu sırada daha önce Yusuf aleyhisselam ile zindanda kalan şerbetçi kendi rüyâsını tâbir ettirdiğini hatırlayarak; "Ben bu rüyânın yorumunu yaptıracağım. Beni Yusuf'un (aleyhisselam) bulunduğu zindana götürüp onunla görüştürün" dedi. Şerbetçiyi Yusuf aleyhisselamın yanına götürdüler. O da Mısır hükümdârının rüyâsını anlatıp yorumunu istedi.

Allahü teâlâ Yusuf aleyhisselama zindandayken peygamberlik emrini bildirdi. Yusuf aleyhisselam Mısır hükümdârının rüyâsını tâbir etmeden önce Allahü teâlânın peygamberi olduğunu söyleyip, mucize gösterdi. Gelecek yemekler daha gelmeden önce cinsini ve tadını haber verdi. Peygamber âilesinden geldiğini, baba ve dedelerinin peygamber olduğunu bildirdi. Zindandayken insanları tevhid inancına dâvet etmeye başladı. Zindandakilere; "Ey zindan arkadaşlarım! Çok sayıdaki putlarınız mı hayırlı, yoksa (zâtında ve sıfatlarında) tek ve her şeye gâlib olan Allahü teâlâ mı?" dedi. Arkadaşlarına tevhid inancını, inanmanın gerekli olduğunu ve hak dînin emir ve yasaklarını anlattı.

Yusuf aleyhisselam hükümdarın rüyâsını yorumlayıp; "Yedi sene bolluk, sonra yedi sene kıtlık olacak. Bollukta saklayın, kıtlıkta bunları yersiniz." buyurdu. Hükümdar, tâbiri duyunca Yusuf aleyhisselamı istedi. Yusuf aleyhisselam Mısır hükümdârının elçisine; "Efendine dön de ellerini kesen o kadınların zoru (hâli) neydi? Kendisine sor. Benim Rabbim onların hîlelerinin ne olduğunu (ne söylediklerini, ne yaptıklarını) elbette bilir." dedi. Elçi, hükümdarın yanına dönüp Yusuf aleyhisselamın isteğini arz etti. Meseleyi araştıran hükümdar, o kadınları yanına getirip; "Yusuf'un nefsinden Murâd almak istediğiniz vakit ne halde idiniz? Onu Züleyhâ'nın emrine itâat etmeye teşvik ederken size karşı bir meylini hissettiniz mi? Kendisinde bir kötülük, şüphe götürür bir hareket gördünüz mü?" dedi. Kadınlar "Hâşâ! Biz onun hiçbir kötü hâline, hiçbir

günahına muttalî olmadık.” dediler. O mecliste bulunan Azîzin hanımı Züleyhâ da; “Şimdi hak (doğru) ortaya çıktı. Ben onun nefsinden murâd almak istemiştim. O ise şüphesiz doğru söyleyenlerdendir.” dedi. Böylece Yusuf aleyhisselamın suçsuzluğu ve senelerdir zindanda suçsuz olarak kalmış olduğu ortaya çıktı.

Mısır hükümdârı Yusuf aleyhisselama tekrar elçi gönderip; “Onu bana getirin, kendisini has müsteşâr edinip işlerimi ona bırakayım.” dedi. Hükümdârın dâvetini kabul eden Yusuf aleyhisselam zindandan çıktı. Zindanın kapısına da; “Burası belâ, musîbet ve hüzün evi, dirilerin kabri, düşmanların sevinç, dostların tecrübe yeridir.” diye yazdı.

Yusuf aleyhisselam hükümdârın sarayına varınca, hükümdâr ona çok iltifatta bulundu. Hükümdar görmüş olduğu rüyâ ile ilgili ne gibi tedbirler alınması gerektiğini sordu. Yusuf aleyhisselam; “Bolluk senelerinde çok ekip, ekinleri sapları ile berâber, başaklarıyla ambarlara koymalısın. Bu şekilde ekinler bozulmadan kalır, hem de saplar hayvanlarınız için yem olur. Halka da, ekinlerinden ihtiyaçları kadarını yemelerini, geriye kalanını saklayıp korumalarını emretmelisin. Bu yiyecekler kıtlık senelerinde sizin ve çevredeki insanların ihtiyaçlarını karşılayacaktır.” dedi. Yusuf aleyhisselamın tavsiyeleri çok hoşuna giden hükümdâr; “Bu işleri yapmakta bana kim yardım eder?” dedi. Yusuf aleyhisselam ona; “Arzın (Mısır’ın) hazînelerinin idâre işini bana bırak. Ben onu korumaya muktedirim. Tasarruf yollarını bilirim, bu işi ben yaparım.” buyurdu.

Yusuf aleyhisselamın teklifinden bir sene sonra Mısır Azîzi (Mâliye Nâzırı) öldü. Hükümdar hazret-i Yusuf’u onun yerine Mâliye Nâzırı yaptı. Mücevherlerle süslü taht ve tâclarla birlikte hazînelerin anahtarlarını ona teslim etti. Hükümdar bütün yetkilerini de ona verdi. Memleketin her tarafında Yusuf aleyhisselamın emri geçer oldu. Yusuf aleyhisselam, Azîzin ölümünden sonra sarayı terk edip perişân hâle gelen ve Allahü teâlâyâ îmân etmiş olan Züleyhâ’yı Allahü teâlânın emriyle kendine nikâhlayıp onunla evlendi. Yusuf aleyhisselam Züleyhâ’ya: “Bu senin istemiş olduğundan hayırlı değil mi?” dedi. Züleyhâ da ona: “Ey Sıddîk! Beni kınama. Bildiğin gibi ben, mal, mülk, güzellik gibi dünyâ nîmetlerine sâhip bir kadındım. Ancak kocam kadınlara yaklaşımdan mahrumdu. Sen de benim gördüğüm en güzel kimseydin.” diye cevap verdi. Yusuf aleyhisselamın Züleyhâ’dan iki oğlu ile Rahmet adında bir kızı oldu.

Yusuf aleyhisselam yetkileri eline alınca kıtlık senelerinin geleceğini düşünerek gerekli tedbirleri aldı. Gerekli gıdâ stoklarını yaptırdı. Bu stoklar için büyük depolar yaptırıp topladığı yiyecekleri buralarda depoladı. İnsanlara da çok iyilik ve ihsânlarda bulundu. Yedi sene olan bolluk seneleri geçip, peşinden bütün şiddetiyle kıtlık başgösterdi. Kıtlığın ilk senesinde insanlar hazırladıkları yiyecekleri bitirdiler. Yusuf aleyhisselamdan para ile yiyecek satın almaya başladılar. Yusuf aleyhisselam kim olursa olsun, kimseyi kayırmadan yiyecek almaya gelene bir deve yükünden fazla yiyecek vermezdi. Bu hususta adâletten aslâ ayrılmazdı. Mısır hükümdârı ve pekçok kimse onun adâleti ve güzel huyları sebebiyle Allahü teâlâyâ inanmışlardı.

Mısır’dan ve çevre ülkelerden olan insanlar akın akın gelip Yusuf

aleyhisselamdan yiyecek alıyorlardı. Babası Yakub aleyhisselamın ve kardeşlerinin yaşadığı Ken'an diyârında da kıtlık baş gösterdiğinden Yakub aleyhisselam, Yusuf aleyhisselamın anne-baba bir kardeşi olan Bünyamin hâricindeki on oğlunu Mısır'a erzak almak üzere gönderdi. Yakub aleyhisselamın oğulları Mısır'a varınca hazret-i Yusuf onları tanıdı. Onlar ise, hazret-i Yusuf'u tanıyamadılar. Fakat, hazret-i Yusuf onların kim olduklarını, nereden geldiklerini sordu. Onlar dediler ki: "Biz Ken'an vilâyetindeniz. İhtiyar bir babanın on evlâdıyız. Babamızın ismi Yakub'dur. Beldemizde kıtlık var. Babamız bizi buraya erzak almaya gönderdi." dediler. Yusuf aleyhisselam; "Şimdi babanız nerede ve kiminle berâberdir?" deyince, onlar da; "Ken'an ilinde bizim en küçük kardeşimizle berâber kaldı. Babamızın küçük kardeşimizle aynı anadan olan çok sevdiği bir oğlu daha vardı. Kırdan telef oldu. Onun derdinden Bünyamin adındaki küçük oğlunu yanından hiç ayırmaz. Oğlu Yusuf'a üzüntüsünden dolayı gözleri görmez oldu." dediler.

Yusuf aleyhisselam her bir kardeşi için birer deve yükü erzak hazırlattı. Onlardan almış olduğu paralarını da gizlice tekrar yüklerinin içine bıraktırdı. Gelecek sefere diğer kardeşlerini de getirmelerini istedi. Getirmedikleri takdirde erzak vermeyeceğini bildirdi. Yakub aleyhisselamın oğulları Mısır'a varınca babalarına, Mısır Mâliye Nâzırı tarafından büyük ihsân ve iltifat gördüklerini anlattılar. Mısır Mâliye Nâzırının bir daha Mısır'a gittiklerinde kardeşleri Bünyamin'i de getirmelerini istediğini, aksi hâlde erzak vermeyeceğini söylediğini bildirdiler. Yakub aleyhisselam Bünyamin'i göndermek istemedi. Yüklerini açtıkları zaman da paralarının ihsân olarak yüklerinin içine konulduğunu gördüler. Bunun üzerine babalarına; "Ey babamız! Daha ne istiyoruz, işte sermayemiz de bize iade edilmiş. Biz onunla tekrar âilemize zahîre getiririz. Kardeşimizi de koruruz. Kardeşimizi götürmekle bir deve yükü zahîre de fazla alırız. Bu seferki aldığımız zahîre az bir ölçektir, bizi idâre etmez." dediler. Bünyamin'i getireceklerine dâir söz aldıktan sonra onlarla birlikte tekrar Mısır'a gönderdi. Onlara da; "Daha önce Yusuf'a olanı biliyorsunuz. Fakat Allahü teâlâ en iyi koruyucudur. Merhametlilerin en merhametlisidir." dedi.

Yakub aleyhisselamın oğulları ikinci defâ Mısır'a gittiler. Bünyamin'i Yusuf aleyhisselamın yanına getirdiler. Yusuf aleyhisselam kardeşlerine ikram ve ihsânlarda bulundu. Diğer kardeşlerinden ayrı olduğu sırada kardeşi Bünyamin'e kendisini tanıttı. Bir tedbirle onu göndermeyeceğini bildirdi. Her bir kardeşi için bir deve yükü erzak hazırlattı. Kardeşi Bünyamin'in yükünün içine Mısır hükümdârının altından yapılmış su tasını koydurdu.

Yakub aleyhisselamın oğullarının yükleri hazırlanıp yola çıkacakları sırada saraydan bir vazîfeli gelerek; "Ey kâfile ehli! Durun! Muhakkak siz hırsızlarsınız." dedi. Yusuf aleyhisselamın kardeşleri geri dönerek; "Ne kayboldu. Aradığınız nedir?" diye sordular. Vazîfeli; "Hükümdârın tası kayboldu. Onu getirene bir deve yükü zahîre var. Ben de buna kefilim." dedi. Yusuf aleyhisselamın kardeşleri; "Vallahi muhakkak siz de bilirsiniz ki, biz buraya fesâd çıkarmak için gelmedik. Biz hırsız da değiliz." dediler. Vazîfeli ve yanındakiler; "Eğer sözünüzde yalancı çıkarsanız sizin dîninizde hırsızlığın cezâsı nedir?" dediler. Yakub aleyhisselamın oğulları; "Su kabını çalanın cezâsı kimin yükünde bulunursa, çalan kimse, mal sâhibinin kölesi olur. Biz hırsızlık yapanları böyle cezâlandırırız." dediler.

Saray vazîfelileri Yakub aleyhisselamın oğullarının yüklerini aradılar. Su tası en son aradıkları Bünyamin'in yükünde çıktı. Bunun üzerine Yakub aleyhisselamın bildirdiği dînin hükümlerine göre Bünyamin Mısır'da alıkonuldu. Yakub aleyhisselamın oğulları: "Ey Azîz! Hakikat, onun (Bünyamin'in) ihtiyar ve çok muhterem bir babası var. Kaybolan kardeşimizin acısını onunla unuttur. Onu bizden çok sever. Onun yerine birimizi alıp onu serbest bırak. Biz muhakkak seni ihsân edenlerden görüyoruz. Bu ihsânını tamamla." dediler.

Yusuf aleyhisselam: "Eşyâmızı yanında bulduğumuz kimseden başkasını alıkoymaktan Allahü teâlâyâ sığınırız. Çünkü bu takdirde (dîninize uygun olarak verdiğiniz fetvâyâ göre) biz de elbette zâlimlerden oluruz." dedi.

Yakub aleyhisselamın büyük oğlu ve Şem'un da, babam bana izin verinceye kadar gelmem, deyip Mısır'da kaldı. Yakub aleyhisselamın diğer oğulları Mısır'dan ayrılıp utanarak ve sıkılarak babalarına geldiler; "Ey babamız! Muhakkakki oğlun Bünyâmin hırsızlık yaptı. Biz ancak gördüğümüze şahitlik ederiz. Su kabının Bünyamin'in yükünden çıktığını gördük. Biz gaybı, yâni onun gerçekten çaldı mı, yoksa onun haberi olmadan eşyâsı arasına mı kondu? bilmeyiz. Eğer bize inanmazsan içinde bulunduğumuz (kendisinden döndüğümüz) şehre (Mısır halkına) da aralarında geldiğimiz kervana da sor. Biz hakîkaten doğru söyleyicileriz." dediler. Yakub aleyhisselam bu habere çok üzüldü, anlatılanlara inanmadı. Fakat; "Artık bana düşen sabr-ı cemildir. Umulur ki, Allahü teâlâ oğullarımı bana getire. Şüphesiz Allahü teâlâ Alîmdir, Hakîmdir." dedi.

Allahü teâlânın kendisini bu sıkıntıdan yakında kurtaracağına inanan Yakub aleyhisselam son derece üzüntülü ve kederli olmasına rağmen, hâlini Allahü teâlâdan başkasına arz etmedi. Başına gelen musîbetlere rağmen, dâimâ sabırlı oldu. Bir gün oğullarına kavuşacağını ümit eden Yakub aleyhisselam; "Ey oğullarım! Mısır'a gidin, Yusuf ile kardeşlerinden haber sorun. Allahü teâlânın fadl ve ihsânından ümit kesmeyin. Çünkü hakikat, kâfirler gürûhundan başkası Allahü teâlânın fadl ve rahmetinden ümit kesmez." dedi.

Yakub aleyhisselamın oğulları babalarının tavsiyesi üzerine üçüncü defâ Mısır'a geldiler. Yusuf aleyhisselamın huzûruna varıp; "Ey Azîz! Bize ve âlemize darlık, kıtlık, fakirlik ve açlık isâbet etti. Çok az ve ehemmiyetsiz bir sermâye ile geldik. Bize daha önce tam bedelle verdiğin gibi tam ölçek ver. Sermâyemizden eksik olan bu miktara karşılık olan zahîreyi vermekle veya kardeşimizi iâde etmek sûretiyle hakkımızda ayrıca tasaddukta bulun. Zîrâ Allahü teâlâ sadaka verenleri mükâfatlandırır. Yusuf aleyhisselam onlara: "Siz sonunun nereye varacağını bilmeden Yusuf'a ve kardeşine yaptığınız işin kötülüğünü anlayıp ondan tövbe ettiniz mi?" dedi.

Bu sözler üzerine onlar bu kimsenin, kardeşleri Yusuf olabileceğini düşündüler. Ona Yusuf olup olmadığını sordular. Onların yalvarışlarını, çâresiz kaldıklarını görünce, kalbi inceldi. Merhametinden dolayı, kendisinin kardeşleri Yusuf olduğunu açıkladı. Kardeşleri; "Yoksa sen gerçekten Yusuf musun?" dediler. Yusuf aleyhisselam; "Evet, ben Yusuf'um ve bu kardeşim Bünyamin'dir. Allahü teâlâ birbirimize kavuşturmakla bize ihsânda bulundu."

dedi. Kardeşleri Yusuf aleyhisselamın üstünlüğünü ve ona yaptıklarından dolayı günahkâr olduklarını kabul ettiler. Yusuf aleyhisselam onlara; “Bugün size bir kınama ve ayıplama yoktur.” dedi.

Kardeşlerine çok izzet ve ikrâmda bulundu. Babası Yakub aleyhisselamın hâlini, kendisinin yokluğundan sonra ne durumda olduğunu sordu. Onlar da; “Senin için çok üzüldü, ağladı. Bu sebeple gözleri görmez oldu.” dediler. Bunun üzerine Yusuf aleyhisselam gömleğini çıkarıp onlara verdi ve; “Şu gömleğimi babama götürün ve yüzüne sürsün. O benim kokumu koklasın ve gömleğimi gözlerine sürsün. O artık rahatlıkla görmeye başlar. Sonra bütün âilenizi bana getirin.” dedi. Yusuf aleyhisselam kardeşlerinin yol hazırlıklarını yaptırdı. Babası Yakub aleyhisselama verilmek üzere bütün hânedânı ve akrabâsı ile birlikte Mısır’a gelmelerini isteyen bir mektup da verdi.

Yakub aleyhisselam, oğulları Mısır’dan yola çıktıktan sonra oğlu hazret-i Yusuf’un kokusunu aldığını söyledi. Fakat yanındakiler, Yusuf aleyhisselama duyduğu aşırı muhabbetten dolayı böyle bir koku duyduğunu zannedebileceğini söylediler. Nihâyet Yakub aleyhisselamın oğulları Ken’an diyârına yaklaşınca, onlardan birisi müjdecî olarak gelip Yusuf aleyhisselamın gömleğini babasına verdi. Yakub aleyhisselam gömleği alıp yüzüne, gözüne sürdü. Gözleri açılıverdi. Yakub aleyhisselam, bütün oğulları ve akrabâsıyla birlikte Ken’an diyârından Mısır’a gitmek üzere yola çıktı. Yusuf aleyhisselam Mısır hükümdârı ve halkıyla birlikte Yakub aleyhisselamı ve berâberindekileri karşıladı. Babasını sarayına götürdü. Babasını ve üvey annesini tahtının üstüne çıkarıp oturttu. Hepsi (babası, üvey annesi ve kardeşleri ona kavuştukları için) secde (şükür secdesi) ettiler.

Yusuf aleyhisselam babasına; “Ey babam! İşte bu evvelce gördüğüm rüyânın tevili (yorumu)dir. Hakîkten Rabbim o rüyâyı tahakkuk ettirdi. Beni zindandan çıkarıp mülk ihsân etti. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını (hased ile) açtıktan sonra, Allahü teâlâ sizi çölden (Ken’an diyârından) getirdi. Muhakkak ki, Rabbim dilediği şeyleri hakkıyla bilen herşeyi hikmetinin icâb ettirdiği vakit ve şekilde yapan odur.” dedi. Kardeşlerini affettiğini bildirdi.

Yakub aleyhisselam Yusuf aleyhisselamla birlikte on seneden fazla yaşadıkdan sonra vefat etti. Vasiyeti üzerine Kudüs yakınlarındaki Halîlürrahmân denilen yere defnedildi. Yusuf aleyhisselam babasının vefatından sonra bir müddet daha yaşadıkdan sonra vefat etti. Mısır’da herkes Yusuf aleyhisselamı kendi mahallesine defnetmek istiyordu. İş kavgaya kadar vardı. Sonunda mermer bir Sandukaya koyup Nil Nehri kıyısına (veya Nil Nehrinin ortasına) defnetmekte anlaştılar. Bir rivâyete göre ondan dört yüz sene sonra, gelen Musa aleyhisselam kabrini bulup, mübârek cesedini oradan alarak Yakub aleyhisselamın da medfûn bulunduğu Halîlürrahmân’da defnedildi.

Yusuf aleyhisselamın güzelliği fevkalâdeydi. Âdem aleyhisselama çok benzerdi. Mısır sokaklarında gezerken yüzünün pırıltısı güneş ışıklarının yansması gibi duvarlara aksederdi. Bir kimse onun yüzüne bakmak isterse hemen gözlerini çevirmek zorunda kalırdı. Bütün bunlara rağmen Yusuf aleyhisselama güzelliklerden sâdece bir parça verilmişti. Muhammed aleyhisselama ise tamâmı verilmişti.

Eshâb-ı kirâm Peygamber efendimize, siz mi güzeldiniz, Yusuf âleyhisselâm mı güzeldi? diye sorunca Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem; “Kardeşim Yusuf benden sabih (güzel), ben ondan melihim (sevimliyim). O’nun görünen güzelliği benim görünen güzelliğimden çoktur.” buyurdu. Peygamberimizin (sallallahü aleyhi ve sellem) görünmeyen güzelliği gösterilseydi, kimse bakmaya tâkat getiremezdi.

Eshâb-ı kirâmın gençleri, hazret-i Âişe vâlidemizden Peygamberimizin (sallallahü aleyhi ve sellem) güzelliğini sorduklarında hazret-i Âişe şu şiiri söylemiştir:

Ve lev semia ehlü Mısre evsâfe haddihî,
Lemâ bezelû fî sevmi Yûsüfe min nakdin.
Levîmâ Zelihâ lev reeyne cebînehû,
Le âserne bilkat’il kulûbi alel eydi.

Mısırdakiler, onun yanaklarının güzelliğini işitmiş olsalardı, Yusuf aleyhisselâmın pazarlığında hiç para vermezlerdi. Yâni, bütün mallarını, onun yanaklarını görebilmek için saklardı. Zelihâ’yı kötüleyen kadınlar, onun parlak alnını görselerdi, ellerinin yerine kalplerini keserlerdi (de acısını duymazlardı).

Yusuf aleyhisselâm güzel ahlâk sâhibi olup, Mısır Azîzinin hakkını gözeterek Züleyhâ’nın tekliflerini reddetti ve iyilik gördüğü kimseye ihânet etmedi. Hiçbir menfâat ve zarar onun doğruyu söylemesine mâni olamadı. Allahü teâlâ onu Kur’ân-ı kerîmde “Siddîk= Çok doğru sözlü” olarak medh etti. Kendisine hıyânet ve zulmedenleri affediciydi. İnsanların rüyâlarını doğru olarak tâbir ederdi. İnsanlara hizmet eder ve onların ihtiyaçlarını tedârik ederdi. Yusuf aleyhisselâm iffet sâhibi, olup iffetini korumakta gayretliydi. Mısır kadınları ile arasında geçen hâdise meşhurdur.

Mucizeleri:

Yusuf aleyhisselâmın üç çeşit mucizesi vardı:

1. Hazret-i Yusuf’un konuşması pek şirin, çok tatlı olduğu için, herkesin kalbi ona meylederdi. Onun tatlı sözleri karşısında îmân eden pekçoktu.
2. Hazret-i Yusuf’un yüzü güneş gibi nûrluydu. Hattâ bir kimse yüzüne bakmak istese, hemen gözlerini çevirmeye mecbur olurdu. Bu nûrun tesiriyle, yâni başkasına sirâyetiyle huzûruna getirilen âmânın hemen gözleri görmeye başlamıştı.
3. Yusuf aleyhisselâmın duası bereketiyle ağaçların yapraklarından güzel kumaş olmuştu. Huzûruna bir büyük kişi gelmiş, şu gördüğümüz ağaçların yaprakları birbiriyle birleşip güzel kumaş olsun, diye mucize teklifinde bulunmuştu. Hazret-i Yusuf öyle dua edince, kıymet biçilmez bir kumaş olmuştur.

Yusuf aleyhisselâmın hayâtı, başından geçenler ve hikmetleri Kur’ân-ı kerîmde Ahsen-ül-Kasas (kissaların en güzeli) diye medh edilen Yusuf

sûresinde bildirilmiştir. Bu sûrede Yusuf aleyhisselamın başına gelenlerle, kavuştuğu ihsânlardan bahsedilir. Hasedin noksanlık ve Allahü teâlânın yardımından mahrum kalmaya, sabrın ise sıkıntı ve gamlardan kurtulmaya sebep olduğu; Yakub aleyhisselamın sabrettiği için maksâdına kavuştuğu; Yusuf aleyhisselamın sabrı ve doğruluğu anlatılmaktadır.